

Céline Raphaël

DEZACORD
Violența unui tată

Postfață de Daniel Rousseau

Traducere din limba franceză de
Doina Jela

Spandugino

Respect pentru oameni și cărți

ea o ființă umană. Cineva care nu s-a conformat stereotipului despre copilul care trebuie să se supună obligatoriu capriciului unilateral al părinților. Așa cum povestește Céline însăși, cea care i-a redat această a doua viață – să fi fost numele ei Thetis? – a fost o infirmieră școlară.

Câte vieți are un copil?

Mai multe? Ca în jocurile video în care eroul mort se ridică de fiecare dată când apăsăm pe butonul *on-off*?

Nu! Partitura vieții nu este un joc video.

Și totuși, Céline, eu vă urez: *New Game!*

CUPRINS

Introducere.....	7
Capitolul 1 – La doi ani și jumătate, primele note.....	11
Capitolul 2 – „Domnule, fiica dumneavoastră are un dar”.....	19
Capitolul 3 – Ucenicia tăcerii.....	27
Capitolul 4 – Copilăria distrusă a părinților mei.....	32
Capitolul 5 – Întoarcerea în Franța și noi speranțe.....	39
Capitolul 6 – Primul concurs și coborârea în infern.....	46
Capitolul 7 – Viață dublă.....	58
Capitolul 8 – Ritualuri.....	65
Capitolul 9 – Zile de weekend în infern.....	68
Capitolul 10 – Primul concurs internațional.....	83
Capitolul 11 – Cutiuța muzicală.....	89
Capitolul 12 – Steinway & Sons.....	98

Capitolul 13 – Intrarea în rezistență.....	105
Capitolul 14 – Mărturisirea către domnul Bertrand.....	111
Capitolul 15 – Doamna Marion.....	115
Capitolul 16 – Münchhausen.....	123
Capitolul 17 – France Musique.....	130
Capitolul 18 – Un acces de nebunie.....	135
Capitolul 19 – Plângerea.....	141
Capitolul 20 – Audierea și primul plasament.....	147
Capitolul 21 – Plasament secret.....	152
Capitolul 22 – Familia gazdă.....	160
Capitolul 23 – Casa de copii.....	166
Capitolul 24 – Procesul.....	176
Capitolul 25 – Dreptul de vizitare.....	184
Capitolul 26 – Căminul semi-liber.....	192
Capitolul 27 – Christine.....	203
Capitolul 28 – Dreptul de găzduire.....	208
Capitolul 29 – Mitomană.....	216
Capitolul 30 – Repunerea în drepturi.....	220
Capitolul 31 – Ultima bătălie.....	228
Încheiere	239
Postfață de Daniel Rousseau.....	247

CAPITOLUL 1 LA DOI ANI ȘI JUMĂTATE, PRIMELE NOTE

E o seară geroasă de iarnă. Zăpada a troienit totul în jur, iar afară nu se mai distinge nimic în afara luminii slabe care pâlpâie în casa vecinilor. Locuim în Ardèche, într-o casă construită de părinții mei la capătul unei micuțe fundături. Casa pare un castel în ochii mei de fetiță, atât de mare este. Am chiar o încăpere numai a mea, la parter, unde îmi depozitez jucăriile: sala de joacă. Deși totul este acoperit acum de o nesfârșită mantie albă, întrezăresc prin ferestre o grădină magnifică, întinsă pe mai multe hectare, până la marginea râului. Tata este pasionat de grădinărit și, când vremea îi este prielnică, își petrece mare parte din timpul liber lucrând pământul, cultivând plante, udându-le și îngrijind pomii fructiferi. Totuși, lângă terasă a păstrat un loc pe care l-a amenajat special pentru mine, ca să mă joc. Am acolo un leagăn și un tobogan, de care

Respect pentru oamenii și cărțile
 mă voi putea bucura de îndată ce afară va fi din nou frumos.

Stau pe canapea, în fața focului din șemineu, cuibărită în brațele mamei, când se aude soneria. Tata se ridică grăbit și merge să deschidă, pentru ca zgomotul să nu o trezească pe sora mea mai mică, Marie, care a adormit deja.

Mă uit la tata cu respect și deja cu teamă. Este un bărbat înalt și subțire, cu pielea mată și cu părul negru ca abanosul. Mustața îi asprește trăsăturile și îi dă un aer foarte serios. Are o privire severă și zâmbește rar, probabil deja marcat de noile sale responsabilități de inginer-șef la o întreprindere, la vârsta de numai treizeci de ani.

În ușa stau proțâpiți doi bărbați. Ne aduc un imens pian drept, de culoarea lemnului natural, cu clape de fildeș.

— Pianul este pentru tine, îmi spune tata cu o strălucire în ochi.

Se uită la mama cu mândrie. Ca și cum oferirea acestui instrument ar repara o rană din propriul lui trecut. Încă n-am habar că magnificul cadou la care atâți copii visează, poate, cu ochii deschiși, avea să îmi transforme viața într-un coșmar.

Și mama pare la fel de încântată de impozantul și magnificul monstru de lemn. Spre deose-

bire de tata, e o femeie slăbuță și mai degrabă mărunțică. Foarte palidă, însă cu ochi strălucitori și cu un surâs cald care îi dau un aer radios. Este exact opusul tatei, până la ultima trăsătură de caracter. Pe cât de închis în sine este el, pe atât de exuberantă ea, pe cât de distant este el, pe atât de afectuoasă ea. Tristețea lui contrazice într-un totu firea ei veselă.

Îmi contemplu cu aviditate pianul și nu îmi iau ochii de la el câtă vreme cei doi îl instalează în sala de joacă. Am doi ani și jumătate și destinul meu își face lucrarea. Infernul a intrat în casa noastră sub înfățișarea armoniei. Compresorul care ne va strivi viețile și ne va pecetlui soarta s-a pus în mișcare. Pianul acesta este calul troian al obsesiei tatălui meu. Dar nimeni nu bănuiește încă.

Nu știu de ce a ales tata acest instrument pentru mine. Poate pentru că el însuși și-a dorit să cânte la pian când era copil, dar, din lipsă de bani, a fost nevoit să se mulțumească cu un acordeon.

Poate că a vrut să canalizeze vioiciunea și energia mea debordantă de la acea vreme într-o direcție constructivă. Trebuie să mărturisesc că, pentru vârsta mea, eram mai degrabă precoce.

Mama, care intrase în concediul de maternitate doar cu puțin timp înainte de a mă naște,

și-a făcut un punct de onoare din a mă învăța foarte devreme să vorbesc, să citesc, să merg. Povestește de multe ori foarte mândră cum, pe la nouă luni, când eram încă întinsă în landou, uimea trecătorii care se întrebau, un pic derutați, dacă mama chiar stă de vorbă cu bebelușul ei.

La doi ani pun deja întrebări fundamentale despre viață, cât este ziua de lungă. Vreau să știu tot, să fac tot, și uneori o epuizez pe mama, care de multe ori schimbă vorba și mă trimite la tata ca să-și mai tragă sufletul câteva clipe.

Poate că dacă n-aș fi fost așa de dificilă de mică, lucrurile ar fi luat o întorsătură diferită. Poate că dacă am lua-o de la capăt, n-aș deveni încă mai hiperactivă, mai exigentă, ba chiar un pic geloasă, așa cum am făcut-o când am auzit că mama este din nou însărcinată. N-aveam nici cea mai mică dorință să am un frate sau o soră, care să vină să-mi monopolizeze părinții și să mă arunce pe locul al doilea în inimile lor.

Povestea este clasică. Mă agățam poate prea mult de mama și încercam s-o acaparez la maximum. Mă țineam după ea tot timpul, până și când mergea la toaletă, ceea ce avea darul să le exaspereze pe prietenele ei, care considerau că e mult prea îngăduitoare cu mine. Mama nu știa să spună nu.

În seara de 10 noiembrie 1985, simbioza dintre mine și mama a fost distrusă.

E noapte. Tata mă trezește brusc și mă duce la o vecină, în timp ce el se repede cu mama, care are contracții violente, la spitalul cel mai apropiat. Sarcina nu are decât cinci luni și jumătate. Oare va supraviețui fătul?

Ajunsa la spital, mama face o hemoragie puternică și intră în comă. Medicii sunt nevoiți să-i facă cezariană și s-o scoată pe sora mea, Marie. Foarte prematură, sora mea a făcut o paralizie pe partea stângă din cauza unei anoxii cerebrale, dar a supraviețuit. A fost pusă imediat într-un incubator și transferată într-un spital de pediatrie. În tot acest timp eu am stat la o vecină, prietenă a mamei. A fost o perioadă de mare singurătate, de sfâșietoare lipsă de afecțiune.

Așa cum se întâmplă de obicei, eram invidioasă pe sora mea încă dinainte de a o cunoaște. În mintea mea de copil, ea era vinovată pentru absența prelungită a mamei.

Atunci când, în sfârșit, părinții mei vin să mă recupereze, sunt așa de înspăimântată că mama are să mă abandoneze din nou, încât nu mă dezlipesc de ea nicio clipă. În fiecare după-amiază, când trebuie să plece la spital ca să o vadă pe sora mea, urlu din răspuțeri.

Convalescența lui Marie decurge destul de bine, curând poate fi deconectată de la aparatul de oxigen, reușește să respire singură, iar creierul ei pare intact. Hemiplegia dă înapoi, dar rămâne totuși cu o problemă la șolduri. Are nevoie să i se fixeze niște hamuri, un instrument de tortură menit să-i mențină picioarele în ax, ca să le asigure o dezvoltare armonioasă. Ceva foarte chinuitor, însă, pentru un bebeluș. Cu toate dificultățile, peste trei luni, când Marie ajunge la vârsta la care ar fi trebuit să vină pe lume, medicii le dau voie părinților să o ia acasă.

Continui, se pare, să manifest o intensă gelozie față de acest bebeluș, solicitând atenția mamei clipă de clipă. O atenție pe care este incapabilă să mi-o acorde, din cauza stării de sănătate a surorii mele. Marie trebuie să-și primească biberonul din două în două ore, atât ziua, cât și noaptea. Curelele în care stă fixată îi provoacă dureri, iar mama trebuie să îi acorde multe îngrijiri pentru ca pielea să nu sufere răni sau escare. Zilele și nopțile mamei sunt ritmate de plânsete și neliniște. Îi rămâne prea puțin timp pentru mine. Trebuie să încep să mă descurc singură. Uneori mă port urât cu ea, fiindcă sufăr de pe urma lipsei de atenție. Mă încâpățânez, răspund cu nu la tot ce-mi cere, tot timpul. O obosesc în așa hal, că mă lasă în seama tatei. Iar el ia hotărârea să mă pună să fac muzică.

Astfel începe cariera mea de pianistă, prin metoda jocului cu gumele colorate, la vârsta la care alți copii abia învață să vorbească. Această metodă pedagogică, în care fiecare culoare corespunde unei note muzicale și unei clape a pianului, este o idee a primei mele profesoare de pian, doamna Lévy. Singura din întreaga regiune care a acceptat să ia sub aripa ei o elevă atât de mică, cedând la rugămintile tatei. Cât despre el, ei bine, și-a rezervat rolul de corepetitor.

Încep cu *La méthode rose*^{*}, după care foarte repede trec la *Les classiques favoris du piano*, standardul cel mai înalt al oricărei ucenicii. Pianul este o joacă și îmi place să merg la doamna Lévy, care este drăguță și blândă cu mine. Îmi dă la sfârșitul lecției câte o bomboană, drept recompensă că am lucrat bine.

Acasă, tata mă obligă să fac o jumătate de oră de pian pe zi. Apoi, repede, lecția se extinde la o oră. În ciuda protestelor mele frecvente – căci la trei ani nu sunt în stare să mă concentrez un timp așa de îndelungat – îmi place că îmi acordă atâta atenție pe durata acestor lecții private. Cineva mă bagă și pe mine în seamă.

Treptat, pe negândite, familia noastră se scin-

* Manual de pian pentru începători, scris de Ernest Van De Velde și publicat prima oară în 1960, devenit clasic al genului și tradus în șapte limbi. (N. red.)

dează în două. Într-o parte eu și tata, care ne petrecem din ce în ce mai mult timp la pian, în sala de joacă, iar mama și sora mea de cealaltă parte, văzându-și de ale lor în restul casei.

Sunt, la vremea respectivă, o fetiță foarte vioaie. Puțin rebelă, desigur, ca mulți copii la vârsta aceea. Îmi place grozav să spun nu și să le fac în necaz adulților. Încă mai am această putere. În curând nu voi mai însemna nimic. Voi fi distrusă. Voi deveni încet, încet, o ființă incapabilă să își exprime cea mai neînsemnată părere, incapabilă să spună nu, incapabilă să se opună, incapabilă să se plângă cuiva. La doi ani eram o explozie de curiozitate. Câțiva ani mai târziu aveam să mă concentrez exclusiv pe supraviețuire. Clapele de fildeș rigide și negrul pianului vor fi singurul meu orizont.

CAPITOLUL 2

„DOMNULE, FIICA DUMNEAVOASTRĂ ARE UN DAR”

Cu puțin timp înainte să împlinesc cinci ani, ne-am mutat în Germania. Tata și-a găsit un post bun într-o uzină chimică. Devenea director tehnic al unei întregi firme de acolo.

Ne-am instalat într-un frumos cartier rezidențial, mai degrabă cochet. Casa noastră era de această dată lipită de cele învecinate și avea o mică grădină care dădea spre școala din sat. Împărțeam subsolul cu vecinii noștri, un cuplu de pensionari. Care nu priveau cu ochi buni sosirea a doi copii de vârstă mică. Adăpostul antiatomic pe care îl amenajaseră în două dintre încăperile pivniței era simbolul neîncrederii lor în tot și în toate.

Eu și Marie am fost înscrise la Școala Franceză. Ajungeam acolo pe jos. Când ieșeam din casă trebuia s-o apucăm spre pădurea de alături,

pe care o parcurgeam de la un capăt la celălalt. Școala era de cealaltă parte a pădurii.

Mama ne însoțea de fiecare dată pe acest traseu cotidian. Adâncimea pădurii, copacii uriași și feluritele zgomote pe care le auzeam erau pentru mine surse de inspirație, căci îmi plăcea să născocesc mereu alte și alte povești cu fantome și vrăjitoare, ca să mă înfricoșez de una singură.

Eu intram în clasa întâia primară, Marie în grupa mijlocie la grădiniță.

În Germania, elevii au încă din școala primară câte un institutor separat la fiecare materie de studiu. Aveam deci unul la matematică, unul la germană, unul la franceză, unul la arte plastice și unul la istorie și geografie. Faptul că aveam atât de mulți profesori era cam apăsător pentru mine, fiindcă ne petreceam prea puțin timp cu fiecare dintre ei. Nu apucau să ne cunoască bine până la sfârșitul anului, ba câteodată le era greu să își amintească până și numele mic al fiecăruia. Nici gând să te destăinuie vreunuia dintre ei dacă aveai o problemă...

Imediat ce am despachetat și pianul a fost instalat în noua sală de joacă, tata a început să-mi caute un alt profesor. Și mi-a găsit-o pe doamna Tonnen, prețioasa lui descoperire.

Noua profesoară era o femeie bătrână, de vârstă incertă. Slabă și adusă de spate, se deplasa numai cu bastonul. Avea o tunsoare dreaptă și o figură care purta semnele unei vieți dure, fără îndoială pline de greutate. Locuia împreună cu sora ei mai mare, o centenară care se ținea mai bine ca ea și cu o pasăre verde închisă într-o colivie, care părea să fie singurul lucru de preț al celor două, ba chiar o oglindă.

Această femeie trebuie că-și teroriza elevii de câteva decenii bune. A fost imediat uluită de dexteritatea unui copil aflat la o vârstă atât de fragedă.

În fiecare sâmbătă, la ora întâlnirii noastre săptămânale, îi repeta tatei că eu aveam un dar, un talent rar care trebuia exploatat și, mai ales, care nu trebuia irosit. Mă puneam să muncesc din greu și nu se arăta prea tandră cu mine. O veche credință spune că severitatea dusă la extrem ar fi o bună metodă de învățare.

Doamna Tonnen făcea parte din vechea școală est-europeană, care considera pedeapsa drept singura modalitate valabilă de educație, singura în stare să ducă un talent spre împlinire. Îmi dădea impresia că ceea ce făceam nu era niciodată destul de bine.

Treptat, atitudinea ei l-a contaminat și pe tata, care arăta din ce în ce mai multă exigență.